

Democratie-index WK Qatar

Korte toelichting

Bij deze werkvorm analyseren leerlingen hoe het gesteld staat met de democratische rechtsstaat in Qatar. Op deze manier kunnen ze de kritiek die er is op het wereldkampioenschap voetbal in Qatar in een bredere context plaatsen. Ze vergelijken de situatie in Qatar met eerdere gastlanden van het wereldkampioenschap voetbal: Rusland en Brazilië.

NB: De vragen en stellingen die bij deze werkvorm de democratie-index vormen zijn geen officiële index en vandaar ook niet uitputtend qua onderwerpen. Wel zijn ze afgeleid uit rapportages van Freedom House.

Leerdoel

- Leerlingen kennen enkele belangrijke kenmerken van een democratische rechtsstaat.
- Leerlingen weten in hoeverre Qatar voldoet aan deze belangrijke kenmerken (en hoe ze hiermee scoren op een democratie-index).
- Leerlingen kunnen de score van Qatar in de context plaatsen van de score van eerdere gastlanden van het wereldkampioenschap voetbal.

Duur

30 minuten

Benodigd materiaal

- Per drietal:
  - 3 scorebladen
  - 1x info-sheet Qatar
  - 1x info-sheet Rusland
  - 1x info-sheet Brazilië
- Antwoordmodel

Bronnen

- <https://freedomhouse.org/country/qatar/freedom-world/2022>
- <https://freedomhouse.org/country/russia/freedom-world/2022>
- <https://freedomhouse.org/country/brazil/freedom-world/2022>
- en.wikipedia.org/wiki/Democracy_Index

De werkvorm stap voor stap

1. Verdeel de klas in groepjes van drie leerlingen.
2. Deel per drietal drie scorebladen uit, en van elk land (Qatar, Rusland en Brazilië) de info-sheet. Laat binnen elk drietal elke leerling één van de drie landen kiezen.
3. Geef de leerlingen de tijd om de democratie-indexen in te vullen. Ze kunnen elkaar hierbij ook helpen. Geef hier maximaal 20 minuten voor. Loop zelf rond om leerlingen te helpen en door te vragen.
4. Bespreek vervolgens per vraag de antwoorden klassikaal. Vergelijk hierbij Qatar, Rusland en Brazilië. Enkele reflectievragen hierbij zijn:
  - Hadden de leerlingen deze scores verwacht?
  - Wat zijn de werkelijke scores van deze landen in de laatste [Democracy Index](#) (2021)
  - In hoeverre verschillen de scores van de landen met elkaar?
  - Zou Rusland in 2018 (het jaar van het wereldkampioenschap daar) misschien anders hebben gescoord dan nu?
  - Zijn er indicatoren die leerlingen missen in de democratie-index van deze werkvorm? Kunnen ze misschien nog iets bedenken?
  - Zou zo'n democratie-score een rol moeten spelen bij het toekennen van een wereldkampioenschap voetbal aan een land?

Democratie-index scoreblad

Verkiezingen en politieke participatie

1. Er zijn verkiezingen voor de wetgevende macht (parlement).
  - Klopt helemaal (2 punten)
  - Klopt een beetje (1 punt)
  - Klopt niet (0 punten)
2. De verkiezingen voor de wetgevende macht zijn vrij en eerlijk. Alle politieke partijen hebben min of meer gelijke kansen in de campagneperiode en om in de regering te komen.
  - Klopt helemaal (2 punten)
  - Klopt een beetje (1 punt)
  - Klopt niet (0 punten)
3. Burgers zijn vrij om nieuwe politieke partijen en maatschappelijke organisaties op te richten.
  - Klopt helemaal (2 punten)
  - Klopt een beetje (1 punt)
  - Klopt niet (0 punten)
4. De verkiezingen verlopen zonder geweld.
  - Klopt helemaal (2 punten)
  - Klopt een beetje (1 punt)
  - Klopt niet (0 punten)
5. Hoeveel % van de volwassen bevolking stemt voor het parlement?
  - Altijd boven de 70% (2 punten)
  - Tussen 50% en 70% (1 punt)
  - Onder de 50% (0 punten)

Functioneren van de rechtsstaat

1. Door de machtenscheiding is er voldoende controle op de macht van de regering.
  - Klopt helemaal (2 punten)
  - Klopt een beetje (1 punt)
  - Klopt niet (0 punten)
2. Het regeringsbeleid wordt niet bepaald door het leger of door buitenlandse machten.
  - Klopt helemaal (2 punten)
  - Klopt een beetje (1 punt)
  - Klopt niet (0 punten)
3. Hoeveel komt corruptie voor?
  - Corruptie is geen groot probleem (2 punten)
  - Corruptie is een belangrijk probleem (1 punt)
  - Corruptie is op alle niveaus aanwezig (0 punten)
4. Is er een sterke traditie van scheiding tussen kerk en staat?
  - Ja (2 punten)
  - De kerk heeft hier en daar nog wat invloed op de staat (1 punt)
  - Nee (0 punt)

ProDemos

5. Er is een onafhankelijke rechterlijke macht, die indien nodig een uitspraak doet die tegen de overheid in gaat.
- Klopt helemaal (2 punten)
  - Klopt een beetje (1 punt)
  - Klopt niet (0 punten)

Burgerlijke vrijheden

1. Er is een vrije pers.
- Klopt helemaal (2 punten)
  - Klopt een beetje (1 punt)
  - Klopt niet (0 punten)
2. Er is vrijheid van meningsuiting en je mag in het openbaar protesteren tegen het beleid van de overheid.
- Klopt helemaal (2 punten)
  - Klopt een beetje (1 punt)
  - Klopt niet (0 punten)
3. Iedereen mag vrijelijk zijn of haar godsdienst beoefenen, privé en in het openbaar.
- Klopt helemaal (2 punten)
  - Klopt een beetje (1 punt)
  - Klopt niet (0 punten)
4. Alle burgers worden gelijk behandeld voor de wet.
- Klopt helemaal (2 punten)
  - Klopt een beetje (1 punt)
  - Klopt niet (2 punten)
5. Burgers hebben grote persoonlijke vrijheid: iedereen heeft het recht om te reizen, te studeren en het werk te kiezen dat hem/haar aanstaat.
- Klopt helemaal (2 punt)
  - Klopt een beetje (1 punt)
  - Klopt niet (0 punt)

Score

Score verkiezingen en politieke participatie: .....

Score functioneren van de rechtsstaat: .....

Score burgerlijke vrijheden: ..... +

Totaalscore (tussen 0 en 30): .....

Qatar

Geografie

Qatar is een Arabisch emiraat in het Midden-Oosten, aan de Perzische Golf. Het is een schiereiland dat grenst aan Saoedi-Arabië en ten oosten ligt van Bahrein.

Staatsinrichting

Qatar is een absolute monarchie. Dit betekent dat het staatshoofd, de emir, veel ('absolute') macht heeft. Op dit moment is Tamim bin Hamad al Thani de emir. Hij is de zoon van de vorige emir.

Bevolking

Er wonen ongeveer 2,8 miljoen mensen in Qatar. Slechts 12% daarvan is een 'echte' Qatari. Een groot deel van de inwoners bestaat namelijk uit gastarbeiders en expats, die voor de Qatari's werken. Deze komen bijvoorbeeld uit India, Nepal, Bangladesh, de Filipijnen, Egypte, Sri Lanka of Pakistan.

Verkiezingen en politieke participatie

In 2021 konden inwoners van Qatar voor het eerst stemmen bij landelijke verkiezingen, namelijk voor de Shura, een soort adviesraad. Voorheen konden Qatari's alleen stemmen voor de gemeenteraadsverkiezingen.

Dit is een stapje richting democratie, maar wel een klein stapje. Slechts 300.000 à 400.000 van de 2,8 miljoen inwoners van Qatar mochten stemmen. Je moest namelijk kunnen bewijzen dat je mannelijke voorouders al voor 1930 in Qatar woonden. Ook werden maar 30 van de 45 zetels van de Shura gekozen, de andere 15 worden benoemd door de emir. En alhoewel de Shura de laatste jaren meer bevoegdheden heeft gekregen, heeft ze geen inspraak op het gebied van defensie, financiën en veiligheid.

Bij de laatste verkiezingen was de opkomst ongeveer 63,5%. Op dit moment zijn 2 van de 45 leden van de Shura vrouw. Er zitten geen politieke partijen in de Shura, die zijn namelijk verboden in Qatar. Echte verandering door verkiezingen is uitgesloten, door de grote macht van de heersende familie van de emir.

Functioneren van de rechtsstaat

Veel van de belangrijke besluiten worden genomen door de emir en zijn familie. De Shura heeft slechts beperkte macht op sommige gebieden. Sinds 2021 heeft de Shura wel de mogelijkheid om wetten voor te stellen en de begroting goed of af te keuren.

Alhoewel lagere overheidsmedewerkers geregeld worden gestraft voor corruptie, blijft corruptie een probleem in Qatar. Er is bijvoorbeeld geen anti-corruptie-orgaan die hogere overheidsmedewerkers of familie van de emir verantwoording laten afleggen voor de besteding van publiek geld. Qatar wordt er ook van beschuldigd gebruik te hebben gemaakt van corruptie toen ze een *bid* uitbrachten om het WK voetbal in 2022 te mogen organiseren.

Rechters in Qatar zijn volgens de grondwet onafhankelijk, maar in de praktijk vaak niet. De omstandigheden in de gevangenschappen voldoen over het algemeen aan internationale standaarden. Er is weinig sprake van marteling of andere slechte behandeling.

Burgerlijke vrijheden

Kranten en tv-zenders in Qatar hebben veel te maken met censuur vanuit de overheid en met invloed van machtige families. Journalisten in Qatar zijn vaak voorzichtig met het brengen van nieuws, om geen gevangenisstraf te riskeren.

Islam is de officiële religie van Qatar, maar in de grondwet is vastgelegd dat er vrijheid van godsdienst is. Er zijn bijvoorbeeld ook kerken gebouwd in Qatar. Het is wel verboden voor niet-moslims om hun geloof in het openbaar te belijden.

De laatste jaren lijkt er meer ruimte te zijn gekomen voor inwoners van Qatar om voor hun persoonlijke mening uit te komen. Er is wel het risico dat veiligheidsdiensten van de overheid persoonlijke communicatie in de gaten houdt en dat je vervolgd kunt worden als je te ver gaat. Veel gastarbeiders en expats zijn daarnaast extra voorzichtig, omdat zij hun werk en verblijfsvergunning kunnen verliezen.

Qatari's kunnen zich vrij bewegen in het land en kiezen waar ze werken. Deze vrijheid is er echter niet altijd voor de vele gastarbeiders, die soms niet gemakkelijk kunnen vertrekken bij hun werkgever. Zij werken geregeld ook onder slechte omstandigheden. Denk aan het inhouden van loon, oneerlijke contracten, lange werkdagen en slechte wooncondities. Er wordt geschat dat hierdoor in de afgelopen 10 jaar meer dan 6.500 gastarbeiders zijn overleden. De overheid probeert hier iets aan te doen, maar slaagt hier niet altijd in.

Rusland

Geografie

Rusland is een land dat deels in Europa en deels in Azië ligt. Het is qua oppervlakte veruit het grootste land ter wereld. De hoofdstad is Moskou. Rusland bezet op dit moment een deel van Oekraïne.

Staatsinrichting

Rusland is een federale republiek met een semipresidentieel systeem. 'Federaal' betekent dat de soevereiniteit wordt gedeeld tussen het nationale niveau en 89 deelgebieden. 'Republiek' houdt in dat het staatshoofd (de president) wordt gekozen door het volk. En president Poetin deelt de uitvoerende macht met de minister-president, daarom heeft het land een 'semipresidentieel' stelsel.

Bevolking

Er wonen ongeveer 143 miljoen mensen in Rusland. De meeste Russen (zo'n 70%) wonen in het Europese deel van Rusland, in en rond grote steden zoals Moskou en Sint-Petersburg.

Verkiezingen en politieke participatie

Er zijn geregeld verkiezingen in Rusland, waarbij alle burgers mogen kiezen. De opkomst is meestal rond de 60%, maar er wordt getwijfeld of de echte opkomst niet veel lager is. De kieswet bevoordeelt de heersende partij van president Poetin. Mensen die lid zijn van een andere, kritische partij wordt het leven vaak onmogelijk gemaakt. Tijdens de verkiezingen van 2021 won zijn partij Verenigd Rusland dan ook 324 van de 450 zetels, een absolute meerderheid. Internationale verkiezingswaarnemers krijgen geen toegang tot de verkiezingen. Er zijn berichten van het kopen van stemmen, intimidatie en valse stemmen.

Critici van de Russische regering worden geïntimideerd, verdwijnen in de gevangenis, of worden vermoord. Alex Navalny, de bekendste oppositiekandidaat, zit in een strafkamp.

Functioneren van de rechtsstaat

Corruptie is een groot probleem in Rusland. Het betalen van smeergeld aan artsen, agenten en politici wordt gezien als volstrekt normaal. De heersende elite en het leger doen hieraan mee en worden beschermd door de overheid zolang ze loyaal zijn aan de president. Beslissingen van de overheid worden door een kleine groep mensen genomen achter gesloten deuren. De soldaten van de Wagner Group zijn een huurlingenorganisatie die meevechten in Oekraïne en worden beschouwd als een privéleger van president Poetin.

Rechters in Rusland zijn volgens de grondwet onafhankelijk, maar in de praktijk vaak niet. De omstandigheden in de gevangenissen voldoen niet aan internationale standaarden. Er is sprake van marteling en slechte behandeling. Er zitten soms mensen in de gevangenis zonder dat een onafhankelijke rechter bepaald heeft dat ze schuldig zijn.

Burgerlijke vrijheden

Kranten en tv-zenders in Rusland hebben te maken met censuur vanuit de overheid. Journalisten en buitenlandse journalisten kunnen zich niet vrij bewegen. De afgelopen jaren zijn verschillende journalisten gevlucht, veroordeeld en zelfs vermoord.

De overheid onderdrukt vrijheid van meningsuiting op internet. Er zijn wetten gemaakt die verbieden om informatie over corruptie en 'valse informatie' te verspreiden. Veiligheidsdiensten pakken geregeld burgers op voor het uiten van hun mening. Burgers die meedoen aan demonstraties riskeren jarenlange gevangenisstraffen.

ProDemos

Homo's mogen niet op straat hand in hand lopen of elkaar in het openbaar een kus geven: daar kunnen ze een zware boete voor krijgen. Internationale organisaties worden hard aangepakt en burgerrechtenactivisten belanden in de gevangenis. Elke organisatie die geld krijgt uit het buitenland en politieke actief is, moet zichzelf 'buitenlands agent' noemen. Dat maakt het bijna onmogelijk om hun werk te doen, want gewone Russen vinden hen daardoor verdacht; het klinkt alsof deze organisaties Rusland kapot willen maken.

In de grondwet is vastgelegd dat er vrijheid van godsdienst is, maar de Russisch-Orthodoxe kerk heeft een voorrangpositie en werkt samen met de regering. Er wordt hard opgetreden tegen sommige geloven. Zo zijn de Jehova's getuigen bestempeld als terroristische organisatie.

Burgers kunnen niet vrij reizen door Rusland. Volwassenen moeten een paspoort bij zich dragen als ze vrij willen reizen. Op sommige plekken moeten ze eerst toestemming krijgen voordat ze er naartoe mogen verhuizen. Rusland kent veel migranten die onder slechte arbeidsomstandigheden werken. De arbeidswetten worden niet goed nageleefd.

Brazilië

Geografie

Brazilië is een land in Zuid-Amerika. Brasilia is de hoofdstad, São Paulo is de grootste stad in het land. Brazilië is het grootste land van Zuid-Amerika, het beslaat bijna de helft van dit continent.

Staatsinrichting

Brazilië is een federale, presidentiële republiek. Federaal betekent dat de soevereiniteit niet alleen landelijk ligt, maar ook bij de deelstaten van Brazilië. De president is het staatshoofd, die elke vier jaar wordt verkozen door het volk.

Bevolking

Er wonen meer dan 208 miljoen inwoners in Brazilië. De Brazilianen zijn divers in hun etnische oorsprong: het is een mengelmoes van Afrikanen, Europeanen en inheemsen. Die laatste groep bestaat uit ongeveer 750.000 personen, van wie het grootste deel leeft in het Amazoneregenwoud.

Verkiezingen en politieke participatie

Er zijn vrije verkiezingen in Brazilië. En Brazilië kent een opkomstplicht, wat wil zeggen dat je verplicht bent om te stemmen. Deze verkiezingen zijn meestal vrij en eerlijk. Wel zijn er de afgelopen jaren steeds meer spanningen tijdens de verkiezingsperiode. Tijdens de verkiezingen van 2018 en 2022 maakten kandidaten elkaar zwart en waren er geweldsuitbarstingen. President Bolsonaro wil de uitslag van de presidentsverkiezingen van 2022 niet erkennen en stapt naar de rechter.

Burgers mogen politieke partijen oprichten. Het komt geregeld voor dat politici van partij wisselen. De afgelopen jaren hebben militairen meer macht gekregen, doordat zij prominente functies in de regering van Bolsonaro hebben gekregen.

Functioneren van de rechtsstaat

De rechters zijn onafhankelijk, maar overbelast. Ook worden ze vaak bedreigd, vooral op het platteland. Brazilië heeft een hooggerechtshof dat soms beslissingen van de overheid terugdraait. President Bolsonaro vond dat niet prettig en riep in 2021 op om het hooggerechtshof af te zetten.

Er worden veel moorden gepleegd in Brazilië. De politie is corrupt, er is veel politiegeweld en soms is de politie zelf betrokken bij moorden. Maar agenten worden bijna nooit gepakt. Gevangenen zijn overbevolkt en kennen veel ziektes, bendegeweld en te weinig voedsel. Inheemsen worden achtergesteld.

Brazilië staat bekend als een tolerant land. Toch worden er bijna dagelijks mensen vermoord om hun seksuele voorkeur.

Brazilië heeft te maken met veel corruptie. De huidige president Bolsonaro wordt beschuldigd van corruptie. Er lopen meerdere rechtszaken tegen hem. De nieuw verkozen president Lula heeft even in de gevangenis gezeten vanwege corruptie. Uiteindelijk is hij vrijgesproken, omdat de aanklager een aanhanger bleek te zijn van huidige president Bolsonaro.

Burgerlijke vrijheden

De grondwet garandeert vrijheid van religie en de regering handhaaft deze grondwet. Wel worden Afro-Brazilianen gediscrimineerd en zijn ze geregeld slachtoffer van geweld. Universiteiten en onderzoekers zijn minder vrij geworden sinds in 2018 Bolsonaro aantrad. De regering van Bolsonaro probeerde meningen die hen niet uitkwamen het zwijgen op te leggen door rechtszaken of door subsidie aan instellingen stop te zetten.

ProDemos

Als ambtenaren kritiek hebben op de regering riskeren zij hun baan kwijt te raken. Er is veel nepnieuws in omloop, waarvan onderzocht wordt of de regering hierachter zit.

Burgers mogen vrij demonstreren tegen de regering, al treedt de politie soms heel hard op tegen demonstranten.

Brazilianen kunnen zich vrij bewegen in het land en kiezen waar ze werken. Op verschillende plekken in Brazilië hebben arbeiders echter hele slechte arbeidsomstandigheden die soms doen denken aan slavernij. De regering heeft hier wetten tegen aangenomen, toch is het een hardnekkig probleem.

Democratie-index Antwoordblad

	Qatar	Rusland	Brazilië
Verkiezingen en politieke participatie			
1	0	1	2
2	0	0	2
3	0	0	2
4	2	0	1
5	0	1	2
Functioneren van de rechtsstaat:			
1	0	0	2
2	0	1	1
3	0	0	0
4	0	0	2
5	0	0	2
Burgerlijke vrijheden			
1	1	0	2
2	0	0	1
3	0	0	2
4	0	0	2
5	0	0	1

Score verkiezingen en politieke participatie:	2	2	9
Score functioneren van de rechtsstaat:	0	1	7
Score burgerlijke vrijheden:	1	0	8
Totaalscore (tussen 0 en 24):	3	3	24